

Juridiska fakultetskansliet

Justitiedepartementet

Remiss: Nya regler om geografiska beteckningar och internationella varumärken (Ds 2024:18)

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har inbjudits att lämna synpunkter på nya regler om geografiska beteckningar och internationella varumärken (Ds 2024:18). Fakultetsnämnden tillstyrker i stort de förslag som lämnas, men vill samtidigt framföra följande synpunkter om valet av registreringsförfarande (artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2411 av den 18 oktober 2023 om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter och om ändring av förordningarna (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753 (förordning 2023/2411)).

Inledning

Skälen till att skydda namnen på traditionella produkter i Europeiska unionen (EU) som skyddade ursprungsbeteckningar (POD) och skyddade geografiska beteckningar (PGI) (hädanefter kallad: GI) är ekonomiska och handelsrelaterade.¹ GI spelar en viktig roll när det gäller att göra det möjligt för konsumenterna att skilja mellan de produkter som erbjuds dem samt förlita sig på etablerade kvalitetsnormer. Dessutom hjälper de traditionella producenter att upprätthålla en relation med köparna av deras produkter på grundval av ett bättre rykte. Denna typ av immateriella rättsskydd har en dubbel roll, eftersom de även har en kulturell betydelse, inte endast ekonomisk – de ger ensamrätt till att använda produktnamn som anses vara en del av det traditionella kulturarvet.²

Att utvidga skyddet för GI – utöver jordbruksprodukter, vin och sprit – till hantverks- och industriprodukter kan ses som en möjlighet för EU att uppnå tre av sina grundläggande politiska mål. Bland dessa märks ökat konsumentskydd, bättre skydd för producenter och stimulans av landsbygdsutvecklingen genom att koppla högkvalitativa produkter till

¹ Rhonda Chesmond, 'Protection or Privatisation of Culture? The Cultural Dimension of the International Intellectual Property Debate on Geographical Indications of Origin' (2007) 29 EIPR 379, 379.

² Felix Addor and Alexandra Grazioli, 'Geographical Indications Beyond Wines and Spirits: A Roadmap for a Better Protection of Geographical Indications in the WTO TRIPS Agreement' (2002) 5 JWIP 865, 872-874.

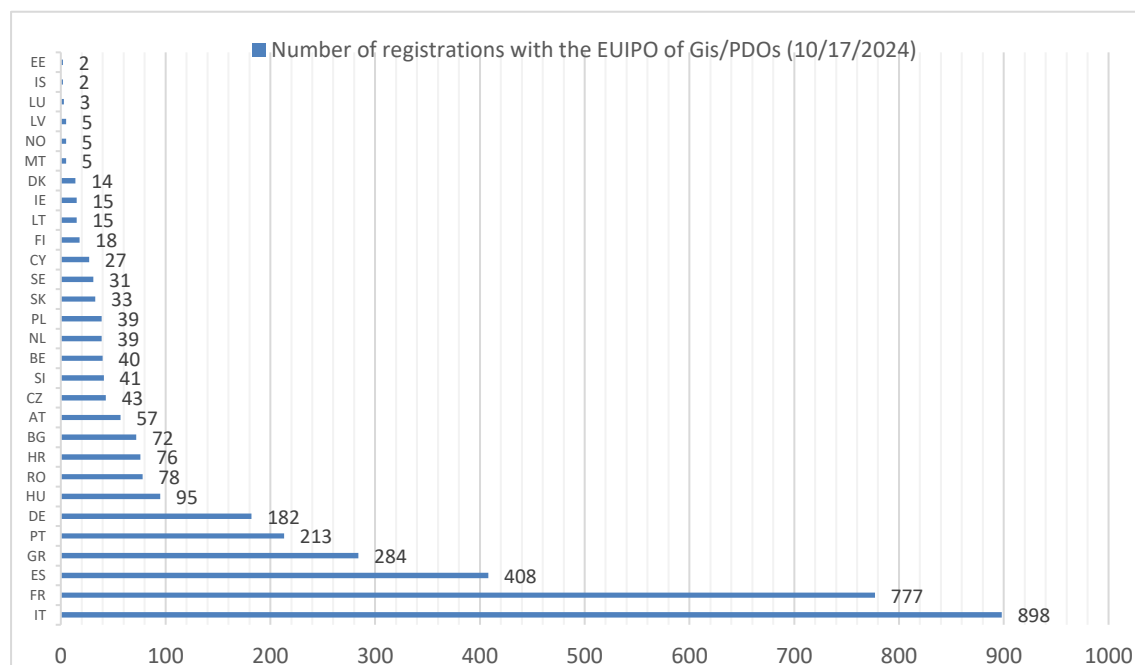
specifika territorier.³ EU ser därför GI som ett verktyg för att främja ekonomiska och kulturella värden.

Förslag under punkten 4.2 – Undantag från den nationella fasen (artikel 19)

Förslaget innebär att Sverige begär undantag från kravet på att utse en behörig myndighet enligt artikel 19 i förordning 2023/2411. Regeringskansliet anger att grunden för ställningstagandet är att Sverige saknar tradition av att registrera GI (s. 33). Vidare förklarar Regeringskansliet att det uppskattningsvis endast är fem svenska produkter som kan komma i fråga för GI-skydd enligt förordning 2023/2411 – Falsterbotofflan, Dalahäst, Lovikkavantar, Morakniv och Duodji (samiskt hantverk).

Regeringskansliets analys är korrekt vad avser att intresset för att skydda livsmedels- och jordbruksprodukter med GI länge varit lågt i Sverige – sett från EU-nivån. Enligt fakultetsnämndens uppfattning är dock denna information inte korrekt på regional nivå. I EU:s nordiska region är det Sverige som har flest registreringar av GI-skydd (tabell 1). Vid en enkel manuell sökning i Giview (online-register hos EU:s immaterialrättsmyndighet (EUIPO)) har Sverige 31 aktiva registreringar. Som framgår av tabellen är de aktiva registreringarna i Danmark 14 stycken, i Finland 18 stycken, i Norge 5 stycken och i Island 2 stycken. Om vi blickar på de baltiska länderna är dessa siffror ännu lägre. Till exempel är de aktiva registreringarna i Litauen 15 stycken, i Lettland är de 5 stycken och i Estland är de 2 stycken. Detta innebär att Sverige är en regional ledare inom GI-registrering och denna potential bör utnyttjas.

Tabell 1

³ Sebastian Felix Schwemer, 'Food for Thought – Revisiting the Rationale of Law-Based Food Origin Protection (2012) 3 EFFL 134, 139.

Eftersom Sverige är en regional ledare inom GI-registrering verkar det kontraintuitivt att inte ha en nationell registreringsfas. Enligt fakultetsnämndens uppfattning är det viktigt att ha en nationell registreringspunkt för att få och/eller öka skyddet av hantverks- och industriprodukter som GI. För tydlighetens skull bör skyddet av hantverks- och industriprodukter syfta till att inbegripa en bred mängd av hantverks- och industriprodukter, t.ex. natursten, trähantverk, smycken, textilier, spets, bestick, glas, porslin samt hudar och skinn (skäl 5). Mot bakgrund av denna beskrivning är fakultetsnämndens uppfattning att det finns utrymme för ett bredare spektrum av registreringar än de fem produkter som identifierats (Falsterbotofflan, Dalahäst, Lovikkavantar, Morakniv och Duodji (samiskt hantverk)).

Ett av syftena med förordning 2023/2411 är att stärka konkurrenskraften hos nationella mikro-, små och medelstora företag (skäl 5). Fakultetsnämnden anser att det kan vara svårt för producenterna (som är mikro-, små- och medelstora företag) att hitta information på svenska om möjligheten att registrera GI för sina hantverks- och industriprodukter. I synnerhet kan de svenska mikro-, små och medelstora företagen ha begränsad kunskap om a) vad EUIPO är, b) var EUIPO ligger, c) hur man kontaktar EUIPO, och d) hur man påbörjar en registrering. Det nuvarande höga antalet av registrerade GI:s i Sverige beror på att det finns en nationell registreringspunkt (Livsmedelsverket). Trots att registreringen hos EUIPO (registreringsformuläret) enligt förordning 2023/2411 ska tillhandahållas på alla nationella språk i EU:s medlemsstater är det tveksamt om detta förfarande är tillgängligt och synligt för svenska mikro-, små- och medelstora företag.

Slutligen bör Patent- och registreringsverket (PRV) vara behörig i den nationella fasen av registreringen. Detta av samma skäl som Regeringskansliet anger för att förklara varför PRV bör vara den nationella kontaktpunkten för EUIPO.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jane Reichel. Yttrandet har beretts av biträdande universitetslektor Branka Marušić. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jane Reichel

Karolina Alveryd